

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Humanizmusok és humanizmuskritikák. Az emberi önértés változatos alakzatai

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (Világ- és összehasonlító irodalom B)
1.7. Képzési forma	Nappali tagozat

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Humanizmusok és humanizmuskritikák. Az emberi önértés változatos alakzatai			A tantárgy kódja	LLT6224
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Serestély Zalán				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Serestély Zalán				
2.4. Tanulmányi év	3	2.5. Félév	2	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2. előadás	1	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászáma	36	melyből: 3.5. előadás	12	3.6 szeminárium/labor	24
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					16
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámával)					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászama					60
3.8. A félév összórászama					96
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	-
---------------	---

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.2. kompetenciabeli	-
----------------------	---

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem, projektor, laptop, internethozzáférés, hangfal
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumi terem, projektor, laptop, internethozzáférés, hangfal

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Interkulturális kompetenciával bír
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét
CP3	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit
CP9	Alkalmazza a nyelvtani és helyesírási szabályokat
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket
CT2	Alkalmazza a kutatási etika és a tudományos integritás elveit a kutatásban
CT4	Interdiszciplináris kutatást végez
CT5	Írásban közöl információt
CT8	Képes az önreflexióra

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények
--

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP2, CP3, CP9, CP12, CP13, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8	1. A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja a nyelvtudományi (hangtan, szókészlettan, alaktan, mondatan), irodalomtudományi, irodalomelméleti, valamint kultúr- és civilizációtörténeti ismereteket.	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP3, CP12, CT1, CT3, CT5, CT6, CT8	2. A hallgató felismeri, megérti, meghatározza és elmagyarázza a szakterület kulcsfogalmait és terminológiáját. Ismeri és magabiztosan használja a szaknyelvet, valamint a tudományos szövegalkotás szabályait.	2. A hallgató fejleszti kritikai gondolkodását és igényesen használja a szaknyelvet írott és szóbeli diskurzusban.
CP2, CP3, CP12, CT1, CT3, CT4, CT5, CT6	3. A hallgató összefüggéseket teremt a magyar irodalom, a világirodalom, valamint az irodalmi irányzatok között; kritikai és komparatív vizsgálatokat végez.	3. A hallgató különböző irodalmi műnemekhez és műfajokhoz tartozó szövegeket értelmez és elemez.
CP3, CP12, CT1, CT2, CT3, CT4, CT5, CT6, CT7, CT8	4. A hallgató érti és alkalmazza a kutatómódszertant, valamint a szakterületre vonatkozó akadémiai és szakmai etikai normákat.	4. A hallgató témavezetői irányítással kutatást végez, és konkrét adatok (irodalmi szövegek, nyelvi, irodalmi vagy kulturális információk) alapján elemzést készít.
CT2, CT3, CT6, CT7, CT8	5. A hallgató jártas a digitális források és az információs technológiák használatában, érti és betartja azok elérésének és felhasználásának etikai szabályait.	5. A hallgató megfelelően tájékozódik a digitális környezetben, értékeli annak minőségét, etikusan és biztonságosan használja fel, valamint megfelelően hivatkozik a forrásokra.
CP1, CP2, CP3, CP9, CT8	6. A hallgató felismeri és megérti a regionálisan, történetileg vagy kontextuálisan változó nyelvi, irodalmi és kulturális jelenségeket, amelyek a többnyelvűség vagy multikulturalitás eredményei. Ismeri az interkulturális jelenségek elméleteit, és mélyreható ismeretekkel rendelkezik azon ország(ok) kultúrájáról és társadalmáról, ahol a magyar nyelvet használják.	6. A hallgató elemzi és értelmezi a szóbeli vagy írásbeli kommunikáció explicit és implicit jelentéseit, felismeri a tudományos és irodalmi szövegek történeti, regionális meghatározottságait.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A hallgató eligazodik az irodalomtudományi, irodalomelméleti, valamint kultúr- és civilizációtörténeti ismeretek között, és ezeket a humanizmus történeti dimenzióinak és kulcsproblémáinak elemzésében alkalmazza.
2. A hallgató felismeri, meghatározza és értelmezi a szakterület kulcsfogalmait és terminológiáját, magabiztosan használja a szaknyelvet, és követi a tudományos szövegalkotás szabályait a humanizmuskritikák kontextusában.
3. A hallgató kritikai és komparatív vizsgálatokat végez a magyar és világirodalom, valamint az irodalmi irányzatok között, különös tekintettel a humanizmus és annak kritikai által felvetett értelmezési és kulturális kérdésekre.

4. A hallgató kutatási feladatok során alkalmazza a megfelelő módszertant, kritikusan és etikusan használja a digitális forrásokat, és reflektáltan elemzi a regionálisan, történetileg vagy kontextuálisan változó irodalmi és kulturális jelenségeket a humanizmus és a humanizmuskritikák vizsgálatában.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató irodalmi és kulturális szövegeket értelmez, érvelő, kritikai elemzéseket dolgoz ki, miközben a humanizmus történeti és elméleti rétegzettségét figyelembe véve összefüggéseket teremt a különböző diszciplínák között.
2. A hallgató fejleszti kritikai gondolkodását, igényesen használja a szaknyelvet írásban és szóban, és tudatosan reflektál a humanizmus fogalmának összetettségére, valamint az azt ért 20. és 21. századi kritikákra, beleértve az antihumanizmust és poszthumanizmust.
3. A hallgató különböző irodalmi műnemek és műfajok szövegeit elemzi, és ezek alapján árnyalt, problémalátó és komparatív értelmezéseket képes kialakítani a humanizmuskritikák kontextusában.
4. A hallgató etikusan használja a digitális forrásokat, megfelelően hivatkozik rájuk, és az így szerzett ismeretek alapján reflektált elemzéseket készít a humanizmus történeti és elméleti kérdéseinek vizsgálatában.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
1. A humanizmus aktualitása	Beszélgetés, interaktív eljárások	
2. Modernitás és humanizmus	Idem	
3. A humanizmus korai kritikái	Idem	
4. Antihumanizmus	Idem	
5. Poszthumanizmus	Idem	
6. A kulturális antropológia humanizmusa	Idem	
Könyvészet 1. Almási Gábor: Miért Cicero? A cicerói értelmiségi modell és értékek reneszánsz adaptációjáról. <i>Korall</i> , 2023. március, 60–85. (https://epa.oszk.hu/00400/00414/00016/pdf/EPA00414_Korall_2006_23_060almasi.pdf) Losonczi Márk: Mi jön a poszthumanizmus után? <i>Prae</i> , 2020. 04. 13. (https://www.prae.hu/article/11522-mi-jojjon-a-poszthumanizmus-utan/) Kapitány Ágnes, Kapitány Gábor: <i>Humanizmus és szellemi termelés</i> . In: K. Á., K. G.: <i>A szellemi termelési mód</i> , Kossuth, Bp., 2013. 2. Immanuel Kant: <i>Az örök béke</i> . Helikon, Bp., 2019. Friedrich Schiller: <i>Levelek Az ember esztétikai neveléséről</i> . In: Uő: <i>Válogatott esztétikai írásai</i> . Magyar Helikon, 1960, 169–250. 3. Friedrich Nietzsche: <i>A morál genealógiája</i> . Attraktor Kiadó, Bp., 2019. Martin Heidegger: <i>Levél a humanizmusról</i> . In: Uő: <i>Rejtektutak</i> . Osiris, Bp., 2006. 4.		

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

Peter Sloterdijk: *Az emberpark szabályai. Válasz Heidegger humanizmus-levelére.* Jelenkor, 2000/10, 1026–1040.
Michel Foucault: *Nyelv a végtelenhez.* Latin Betűk, Debrecen, 2000.
Miroslav Marcelli: *Foucault, avagy mássá lenni.* Pesti Kalligram, Bp., 2006.
5.
Jacques Derrida: *The Animal That Therefore I Am.* Fordham UP, Fordham, 2008.
Giorgio Agamben: *The Open: Man and Animal.* Stanford UP, Stanford, 2004.
Darida Veronika: *A talány filozófiája. Giorgio Agamben esztétikája.* L'Harmattan, Bp., 2021.
6.
Clifford Geertz: „Under the Mosquito Net”. *New York Review of Books*, 1967. 11. 14.
Horace Miner: Az iakirema törzs testi testi rítusai. *Lettre*, 1995. ősz.
N. Kovács Tímea: A primitív: a megtalált és a kitalált idegen (szimbolikus és politikai gyarmatosítás). *Lettre*, 2008. tél

8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés		
2. Thomas Mann humanizmus-kritikája Thomas Mann: <i>Egy apolitikus ember elmékedése.</i> Gabo, Bp., 2014.		
3. Vadászat és humanizmus 1. José Ortega Y Gasset: <i>Elmékedés a vadászatról.</i> Európa, Bp., 2000. Vincze Ferenc: Cserkelés vadászatra, avagy egy kulturális gyakorlat nyomában. <i>Szépirodalmi Figyelő</i> , 2014/4, 91–100.		
4. Vadászat és humanizmus 2. Fekete István: <i>Vuk.</i> Móra, Bp., 2024.		
5. Vadászat és humanizmus 3. Ernest Hemingway: <i>Afrikai vadásznapló.</i> Szépirodalmi, Bp., 1987.		
6. Vadászat és humanizmus 4. Széchenyi Zsigmond: <i>Náhar.</i> M-érték, Bp., 2008.		
7. A posztkoloniális kritika mint humanizmuskritika J. M. Coetzee: <i>Szégyen.</i> Art Nouveau, Pécs, 2007.		
8. Az antropológiai gépezet és a kutyák Balogh Gergő: <i>Identitás és differencia között.</i> Kosztolányi Dezső, Babits Mihály és Karinthy Frigyes kutyája. In. <i>Uő: Olvasásgyakorlatok.</i> Líceum Kiadó, Eger, 2022, 61–101. Kutyafejezetek az alábbi kötetekből:		

Milan Kundera: <i>A lét elviseletetlen könnyűsége</i>. Európa, Bp., 2023. Nádas Péter: <i>Párhuzamos történetek I–III</i>. https://konyvtar.dia.hu/xhtml/nadas_peter/Nadas_Peter-Parhuzamos_tortenetek_I-III.xhtml Selyem Zsuzsa: <i>Moszkvában esik</i>. Jelenkor, Bp., 2016. Visky András: <i>Kitelepítés</i>. Jelenkor, Bp., 2022. Howard Phillips Lovecraft: <i>A kutya</i>. https://hplovecraft.hu/index.php?page=library_etexts&id=49&lang=magyar		
9. <i>A „nemes ló” mint a kultúrfölény figurája</i> Jonathan Swift: <i>Guliver utazásai</i>. Európa, Bp., 2018.		
10. <i>Biopolitika és ökokritika</i> Olga Tokarczuk: <i>Nappali ház, éjjeli ház</i>. L'Harmattan, Bp., 2014.		
11. <i>Ökogótika</i> Howard Phillips Lovecraft: <i>Chtulhu hívása</i>. Multiverzum, Bp., 2023. Nemes Z. Márió, Wirágh András: A halottak globálisan lovagolnak. Bevezetés a kortárs gótikus diskurzusokba. <i>Helikon</i>, 2020/2, 145–167. Horváth Márk: Az ökogótika és az antropocén gótikus értelmezései. <i>Helikon</i>, 2020/2, 223–239.		
12. <i>Összegzés, önértékelés</i>		
Könyvészet		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	A kötelező szakirodalom ismerete	Szóbeli Vizsga	50%

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

	Az alapfogalmak és -konceptiók ismerete és helyes alkalmazása		
9.5 Szeminárium/ Labor	Aktív bekapcsolódás a szemináriumon sorra kerülő szövegek megbeszélésébe	Önértékelés	25%
	A kötelező primér és szakirodalom olvasása		
	Vitaindító vállalása	Szemináriumi vitaindító értékelése	25%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
- A kötelező szakirodalom elolvasása - Az alapfogalmak helyes értelmezése - Jelenlét a szemináriumon (2+1 hiányzás megengedett, a harmadik hiányzás referátum ellenében) - Vitaindító vállalása			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az *Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás* szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI
BABES-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABES-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Kitöltés időpontja:
2026. 04. 07.

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Intézetigazgató:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

BERSZAN ISTVAN
2026.04.24 10:24
Aprob acest document

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása